PŘÍSPĚVEK K FAUNISTICE DRABČÍKOVITÝCH ČESKOSLOVENSKA (COL. STAPHYLINIDAE)

A CONTRIBUTION TO THE FAUNAL RECORDS ON THE STAPHYLINIDAE IN CZECHOSLOVAKIA

Jaroslav Boháč

V článku uvádím nové nálezy několika vzácných nebo z faunistického hlediska zajímavých druhů drabčíků. Není-li v textu výslovně uvedeno jinak, platí o uvedených druzích J.Boháč lgt. et coll. Za determinaci uvedených druhů děkuji tímto p. dr. Aleši Smetanovi, CSc. Podrobné údaje o celkovém rozšíření a o výskytu ve střední Evropě (a zčásti i na našem území), týkající se veškerých druhů zmíněných v tomto článku, jsou uvedeny např. v díle H o r i o n a (1963,1965,1967), S m e t a n y (1958), S z u j e c k é h o (1967) a dalších.

1. Olisthaerus substriatus (Gyll.) - Slov.c.: Nízké Tatry: Prašivá 1.VIII.70 1 ex; dtto 1.VIII.71 11 ex. Pod kůrou padlých jedlí, zde ve vrstvě černého, vlhkého podkorového humusu ve společnosti Baptolinus piliformis (Payk.), Denticollis rubens Pill. a Hallomenus binotatus (Quens.). Tento boreoalpinní druh, vyskytující se hlavně v severní Evropě, na Sibiři a v severní části Severní Ameriky, patří ve střední Evropě všeobecně k raritám. Jeho areál je zde omezen na ostrůvkovitá refugia v přírodně nejbohatších místech, zejména pak v původních horských pralesích. Z území ČSSR je znám dosud ze Šumavy, Slezských Beskyd, Nízkých Tater a Slovenského Rudohoří, cf. H o r i o n (1963), R o u b a l (1930), S m e t a n a (1963,1966).

2. Xylodromus affinis Gerh. - Boh.db.: Malé Svatoňovice 21.VII. 69 2 ex. v prosevu listí u hnízda mravence Dendrolasius fuliginosus. Druh široce rozšířený ve střední a jižní Evropě. V ČSSR je v řadě oblastí pravidelným obyvatelem hnízd krtka. Uvedený nález je zajímavý z hlediska ekologického (přítomnost mravenců) i fenologického (tento druh se vyskytuje jako imago téměř výhradně v podzimních, zimních a prvých jarních měsících).

3. Lesteva nivicola Fauv. - Boh.b.: Krkonoše: Dívčí Lávky u Špindlerova Mlýna 16.VII.69 1 ex. na břehu Bílého Labe. Tento druh je ve

střední Evropě i u nás rozšířen výhradně v horských oblastech a patří vždy k zajímavým zjevům fauny.

4. Lesteva monticola Kiesw. - Boh. b.: Krkonoše: Dívčí Lávky u Špindlerova Mlýna 18.VII.69 1 ex. v detritu na břehu Bílého Labe. Boreoalpinní druh, rozšířený v severní Evropě od Finska k Islandu a v pohořích střední Evropy. V Československu, hlavně v Karpatech, žije na vhodných biotopech místy pospolitě. Nález je zajímavý ze zoogeografického hlediska.

5. Geodromicus nigrita (Müll.) . Boh.mer.: Benešov nad Černou 29. VI.70 ca 10 ex. v náplavu potoka. Rozšířen zejména ve střední a severní Evropě. V ČSSR jeden z nejhojnějších druhů rodu Geodromicus. Žije zejména na okrajích horských a podhorských řek a potoků. Nález je zajímavý z hlediska zoogeografického i ekologického.

6. Bledius subterraeneus Er. - Boh.mer.: Veselí nad Lužnicí 20. VI.70 5 ex. (I.David lgt.) Západopalearktický druh. V Československu podobně jako řada dalších druhů rodu Bledius lokalizovaný druh, známý dosud jen z několika nalezišť.

7. Bledius cribricollis Heer - Slov.: Kováčov IX.68 2 ex. (Hrozinka lgt.) Jižní a střední Evropa, Malá Asie, Kavkaz. Celkem vzácný druh, žijící na březích řek.

8. Paederus brevipennis Boild. et Lac. - Slov.c.: Kyslá u Moštěnice 16.VII.69 1 ex.v prosevu listí. Ve střední Evropě převážně v horských a podhorských oblastech. Všude celkem vzácný.

9. Stilicus mixtus Lohse - Slov.c. Moštěnice u B.Bystrice 10. VIII.70 1 ex. v prosevu trouchu z dutého buku. Druh poměrně nedávno popsaná z Německa a zatím málo známý; údaj je významným doplněním stávajících faunistických dat o výskytu tohoto druhu na území ČSSR.

10. Medon castaneus Grav. - Boh.c.: Praha (Stromovka 21.II. 71 1 ex. v hnízdě krtka; Boh.c.: Čelákovice 30.X.70 2 ex. v chodbách myší, společně s Choleva oblonga Latr. a Hypomedon melanocephalus (F). Západopalearktický druh, v ČSSR všeobecně velmi lokalizovaný a sporadický.

11. Lathrobium fennicum Renk. - Boh.c.: Horní Počernice 4.IV.71 1 ex. v detritu na břehu rybníka (Kačenka lgt.) Druh popsaný z Finska, rozšířený ve středná a severní Evropě, avšak dosud málo známý. V ČSSR prozatím znám jen z několika málo lokalit. Údaj je cenným doplňkem faunistiky druhu na našem území.

12. Baptolinus longiceps Fauvel - Boh.b.: Žacléř (Dvorský Les), 10.VII.69 1 ex v prosevu staré kůry. Rozšířen po celé Evropě (kromě Anglie), záp. Sibiři a sev. Americe. V ČSSR výhradně v původních horských lesích, znám ze Šumavy, Krkonoš, Slezských Beskyd, Vysokých a Nízkých Tater, Slovenského Krušnohoří a Poloninských Karpat. Ve Slez-

ských Beskydách (N o h e l, 1971 a) a v Poloninských Karpatech (N o h e l, 1971 b) v pralesích poměrně častým jinak velmi vzácný (S m e t a n a, 1959). Pro faunistiku druhu významný nález.

13. Othius transsylvanicus Ganglb. - Slov.or.: Vihorlat 20. VII. 69. I. David lgt. Typický horský himukol žijící v alpinním pásmu v detritu pod porosty horských travin. Dosud znám výhradně z Karpat, a to donedávna jen z jejich jižní a východní části (Rumunsko, SSSR-Zakarpatská Ukrajina),nedávno však objeven i v polské a československé části Poloninských Karpat, např. Polonina Czaryńska, Wielka Rawka, Stužica, Kremenec, Ďurkovec (S z u j e c k i, 1970; N o h e l, 1972). Údaj o výskytu tohoto druhu v pohoří Vihorlat je tedy mimořádně zajímavý, protože dále přispívá k objasnění zoogeografie Othius transsylvanicus Gglb. Není vyloučeno, že v současné době dochází k migraci tohoto druhu, z jeho původního centra výskytu v Transsylvánských Alpách směrem severním po oblouku pohoří Karpat (N o h e l, 1972).

14. Erichsonius signaticortis (Muls.Rey) - Boh.c.: Žatec 8. V. 71 1 ex. o na mokřině v háji. Evropa. V ČSSR lokalizovaný a sporadický druh, známý z několika spíše chladných, podhorských až horských lokalit. Nález u Žatce je velmi zajímavý z hlediska faunistického i ekologického.

15. Philonthus montivagus Heer - Boh. b.: Krkonoše: Špindlerův Mlýn 18.VII.69 1 ex. v mechu. Montánní druh, obývající pohoří střední Evropy. V ČSSR velmi lokalizovaný a sporadicky nalézaný druh, ohlášený dosud z Krkonoš, Hrubého Jeseníku, Slezských Beskyd, Vysokých a Nízkých Tater. Údaj je doplněním našich znalostí o výskytu druhu v Krkonoších.

16. Philonthus puella Nord. - Bohemia, Šumava: Horská Kvilda, 15.VI.71 1 ex. ♂ v prosevu mechu. Severní a střední Evropa, Sibiř.Velmi vzácný podhorský až horský druh žijící na stromových houbách.

17. Philonthus punctus (Grav.) - Slov.: Klokočov 1.VIII.69 1 ex. (I.David lgt.) Rozšířen po celé Evropě a dále na Kavkaze, v Malé Asii, Turkestanu a severní Africe. I když na některých biotopech žije pospolitě, jde o druh, který je na území ČSSR velmi lokalizovaný a který v celých rozsáhlých oblastech, např.ve Slezsku, nebyl dosud vůbec nalezen (N o h e l, 1971 b).

18. Gabrius subnigritulus (Reitt.) - Boh.b.: Žacléř (Dvorský Les), 10.VII.69 1 ex. v prosevu vlhkého rašeliníku. Rozšířen po celé Evropě a Sibiři. V ČSSR dosti lokalizovaný druh, vázaný na močálovité a rašelinné biotopy. Údaj je zajímavý z hlediska faunistického.

19. Ocypus biharicus (J.Müll.) . Slov.: Klokočov u Michalovců, 15.VII.69 2 ex. ♂ (I.David lgt.) Jihovýchodní Evropa a jihovýchodní část střední Evropy. Dříve považován za raritu, avšak podle nejnověj-

ších údajů (S m e t a n a, 1971) je ve skutečnosti mnohem méně lokalizován a mnohem častější, byl však dosud zaměňován s příbuzným druhem Ocypus tenebricosus Grav. Další nálezy: Slov.: Remetské Hámre, 13.VII. 65 2 ex. ♂ (Hrozinka lgt.), Mor. mer.: Znojmo 19.V.64 3 ex. ♂ (Hrozinka lgt.)

20. Quedius nigrocoeruleus Fauv. - Boh.mer.: Senotín u Jindřichova Hradce 28.X.68 1 ex. v hnízdě krtka; dtto 28.III.69 v prosevu detritu ve stáji. Evropa, zejména západní a střední. Na území ČSSR sporadický a velmi lokalizovaný druh - s výjimkou východní části našeho Slezska, kde je pravidelným a charakteristickým členem talpofilních společenstev Coleopter (N o h e l, 1971 a; 1971 b). Záznam výskytu v jihovýchodních Čechách je důležitý, protože z této části území nebyl dosud výskyt druhu Quedius nigrocoerulus Fauv. zaznamenán.

21. Quedius spurius Lokay - Slovakia c.: Nízké Tatry: Prašivá 1 ex. ♂ v prosevu mechu. Montánní druh, žijící hlavně v subalpinském a alpinském pásmu. Typické kusy jsou známy z Alp a Sudet. U nás hlavně v Krkonoších. Jde o první jistý údaj ze Slovenska.

22. Bryoporus rufus (Er.) - Boh.mer.: Šumava: Horská Kvilda 16.VI. 71 2 ex.ve starém pařezu. Severní a střední Evropa. V ČSSR rozšířen výhradně v horských oblastech, znám ze Šumavy, Krkonoš, Kralického Sněžníku, Hrubého Jeseníku, Slezských Beskyd a řady nalezišť v Karpatech na Slovensku. Poměrně vzácný až velmi vzácný humikol, s výjimkou Kralického Sněžníku, kde je velmi hojný (N o h e l, 1971 b) a Hrubého Jeseníku, kde je přímo dominantním druhem ve společenstvech Coleopter žijících v detritu alpinské formace (N o h e l, 1971a, 1971a).

23. Bolitobius striatus (Ol.) - Mor.mer.: Mutěnice 28.VIII.70, 1 ex. v prosevu listí v listnatém lese (Kačenka lgt.) Severní a střední Evropa. V ČSSR sice po celém území rozšířený, avšak velmi lokalizovyný a sporadický druh, vázaný na přírodně bohaté prostředí. Nález je velmi zajímavý pro faunistiku druhu, ale i z hlediska ekologického.

24. Gymnusa brevicollis Payk. - Boh.mer.: Šumava: Horská Kvilda, 13.VI.71 1 ex. (Zhůřská Slať); dtto 1 ex. (Jezerní Slať). Oba exx. vyšlapány z vlhkého rašeliníku. (Kačenka lgt.). Severopalearktický druh, v ČSSR všeobecně velmi lokalizovaný a sporadický.

25. Brachida exigua Heer - Boh.c.: Žatec 8.V.71 2 ex. v prosevu listí v noře divokého králíka. Severopalearktický druh. V ČSSSR všeobecně velmi lokalizovaný a sporadický. Nález tohoto hygrofilního druhu ve výše uvedeném biotopu je velice zajímavý po faunistické i ekologické stránce.

26. Leptusa ruficollis Er. - Boh.b.: Malé Svatoňovice 15. VI. 69 1 ex. v prosevu shnilých hub. Pohoří střední Evropy. V ČSSR sice roz-

šířený, avšak lokalizovaný a sporadický druh. Nález je zajímavý zejména pro poznání ekologie druhu.

27. Aleochara breiti Ganglb. - Boh.c.: Žatec 8.V.71 1 ex v prosevu listí v noře divokého králíka. Typicky foleofilní druh, z ČSSR zaznamenaný jen z mála lokalit, ležících vesměs v teplých částech území.

Summary

New finds of 28 rare or interesting Staphylinid species are here reported. New data on the incidence in Czechoslovakia of the species Olisthaerus substriatus Gyll., Stilicus mixtus Lohse, and, in particular, Othius transsylvanicus Gglb. appear to be the most valuable part of the paper. Also, interesting ecological data are given for the species Xylodromus affinis Gerh., Brachida exigua Heer, and Leptusa ruficollis Er., respectively. The possibility is here pointed out that Othius transsylvanicus Gglb. is nowadays spreading north- and westwardly (through the arch of the Carpathians) from its original centre of main occurence lying in the Transsylvanian Alps. Quedius spurius Lokay is, for first time, reported to occur also in Slovakia.

Literatura

H o r i o n A., 1963: Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer, IX, Staphylinidae 1. Überlingen-Bodense, XII+412 pp. - H o r i o n A., 1965: Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer X, Staphylinidae 2. Überlingen-Bodensee, XVI+335 oo. - H o r i o n A., 1967: Faunistik der Mitteleuropäischen Käfer XI, Staphylinidae 3. Überlingen-Bodensee, XVI+ +419 pp. - N o h e l P., 1971a: Příspěvek k faunistice drabčíků československého Slezska (Coleoptera: Staphylinidae). Acta Rer.Natur.Mus. Nat. Slov. Bratislava, XVII(v tisku). - N o h e l P., 1971b: soukromá sdělení. . N o h e l P., 1972: Príspevok k poznaniu Coleopter SPR Stužica v Poloninských Karpatoch. Biológia (připraveno do tisku). - R o u b a l J., 1930: Katalog Coleopter (brouků) Slovenska a Podkarpatska. I. Bratislava, 527 pp. - S m e t a n a A., 1958: Drabčíkovití-Staphylinidae. 1.část: Staphylininae. Fauna ČSR, 12, NČSAV Praha, 435 pp. - S m e t a n a A., 1963: Příspěvek k poznání zvířeny drabčíků Slovenska. Acta Rer.Natur.Mus. Nat.Slov. Bratislava, 9:64-67. - S m e t a n a A., 1966: Systematické a faunistické poznámky ke zvířeně drabčíků Československa VII. Acta ent. bohemoslov. 63: 322-336. - S m e t a n a A., 1971: soukromá sdělení. - S z u j e c k i A., 1965: Kárlinki (Quaestethinae) i kiepurki (Paederinae), Staphylinidae - Kusakowate, 2. częsć. Klucze do oznaczania owadów Polski 19, 24 c. Warszawa, 72 pp. - S z u j e c k i A., 1970: Materialy do poznania kusakowatych Polski (Colepotera: Staphylinidae).

Adresa autora (Anschrift des Autors):

Jaroslav Boháč,
W. Piecka 90,
Praha 10